

ЈУНАК ОТАЏБИНЕ

МАЈОР МИЛАН ТЕПИЋ (3)

Из монографије „ХЕРОЈИ ОТАЏБИНЕ”

НОВИЦА ПЕШИЋ

У ХЕРОЈСКУ СМРТ!

Не замјерите ми ако сам негдје према неком од вас погријешио, али ја хоћу двије ствари да урадим уз вашу помоћ: да нападачима не дам Беденик, и да ви останете живи!

Ускладишту Беденик драма се наставља. Хрватски бојовници свакодневно провоцирају, позивају на предају складишта, мајору Тепићу нуде пасош и сигуран пут у иностранство, уколико их послуша.

Уместо одговора нападачима, мајор Тепић се обраћа својим војницима:

– Не знам колико ћемо моћи да издржимо, знате да ће се напади појачавати. Пажљиви су са ватром и избјегавају да ударају по складишту, јер ово што ми имамо овдје за њих је више него драгоцјено. Искључиво је моја брига да они то не добију, јер можете само замислити каква би то била трагедија за наш народ. Ово је моја давна одлука и молим да се не коментарише. Кад дође тренутак, кад се више не буде могло издржати и кад дође мука до ока, наређујем вам да се удаљите на пристојну удаљеност од главног објекта у коме ћу остати само ја. Не замјерите ми ако сам негдје према неком од вас погријешио, али ја хоћу двије ствари да урадим уз вашу помоћ: да нападачима не дам Беденик, и да ви останете живи!

Преостали војници и старешине помно слушају свог команданта, али не желе да се повуку, траже од мајора да складиште бране до крајњих могућности, потом да заједно упорно крену у пробој. Милан слуша, ћути, а у мислима непрекидно тражи најбоље решење за спас својих потчи-

њених, а да вредно наоружање и техника не припадну нападачу. За себе је одлуку давно донео.

Осванула је недеља, 29. септембар 1991. године. Дан сунчан. Складиште у Беденику окупано руменим зрацима, пресијава се лепезом боја надлазеће јесени.

У минираном главном складишту мајор Милан Тепић је сам. Војник Стојадин Мирковић је у транспортеру. Остали су се, под окриљем ноћи, распоредили и добро утврдили, нешто даље од главног објекта. Тако је тражио мајор у намери да их заштити, када дође до безизлаза.

Око складишта мрке прилике погурено притрчавају огради. Очигледно: спрема се одлучујући напад на складиште! Зна то Милан Тепић, који чека погодан тренутак за остварење своје непоколебљиве одлуке.

У транспортеру Мирковић напрегнуто прати све што се дешава изван ограде. Мисли зачас одлутају, ређају се слике његовог завичаја, излази му пред очи мајка... како напорно ради... као да хиљаду руку има, и у кући, и у пољу, и у школи. Чини му се као да чује њене речи: „Сине, и најтежи задаци се морају извршавати!” Поново напрегнуто гледа како се црне прилике гомилају, па му мисли одлутају у родну кућу: како ли су деда и баба, шта раде ујакови, јесу ли купили летину, да ли је родило? Све их осећа, као да су поред њега, носи их у срцу.

„Ово је борба за све моје и за све друге који се радују животу, који желе да буду своји на своје!“ Одлучан је. А онда му нагло удари крв у главу, прене се, и из дубине душе груне нека нова, надљудска снага, па готово гласно изговори: „Морамо се бранити! Слобода нема цену!“

Последњи напади

Мајор Тепић очекује да јутарњу тишину лепог септембарског дана наруше напади хрватских бојовника. Већ данима су разним провокацијама наговештавали главни удар за заузимање складишта. Милан зна да су јачи и да ће насрнути свом силином, али он се не плаши јер је његова одлука чврста и необорива: складиште неће предати! Напрегнуто гледа у правцу ограде одакле се чују гласови и види погурене силуете како претрчавају да би заузеле бољи положај. Онда му се поглед заустави на спорогорећем штапину и жице којима су повезане мине распоређене по складишту. У мислима понавља одавно донету одлуку: „Не дамо се, све је спремно за одлучујући чин!“

Из дубоких мисли у стварност га враћају пуцњава и покрети нападача. Бојовници крећу у одлучујући напад, Милан напреже сва чула, повратка више нема.

Даље у транспортеру, нишанција Мирковић напрегнуто осматра и дејствује, чека договорени знак да борбеним возилом крене у пробој обруча. Војници на положајима такође напрегнуто очекују сигналну ракету. Испред капије бојовници ликују:

– Предајте се, агресори, гарантујемо вам живот! Ево, видите, имамо и ваше наоружање!

Милан кроз импровизовану пушкарницу препознаје нападаче који безглаво срљају ка капији складишта. Препознаје и наоружање које су однекуд запленили. Кроз главу му лете мисли: зашто наши оружје нису онеспособили, а можда су га они успјели поправити, али откуд им дијелови?

Одлучујући сукоб виси у ваздуху, сваког тренутка ратни пакао треба да започне. То се и догађа: хрватски нападачи упорно покушавају да уђу у објекат, док мајор Тепић у главном складишту чека погодан тренутак. У рововима потпоручник Стојан Поповић са својим војницима пуном снагом брани војну имовину. Мирковић из транспортера непрекидно пуца. Развија се упорна борба. Малобројни војници успешно одбијају нападе неупоредиво бројнијих хадезеоваца.

Међу нападачима се јавља пометња, очигледно се нису надали тако снажној одбрани с јасном намером за пробој из окружења. Повлаче се на пристојно одстојање али и даље сипају јаку ватру, избегавајући објекте где су минско-експлозивна средства и муниција.

Изненада напад јењава, изгледа чак као да се нападачи повлаче. Вероватно смишљају нови план да би заузели складиште и сачували технику и муницију за даљу употребу. Зна то Милан, али им неће дозволити такав добитак.

Из огромног звучника одјекнуо је глас упозорења:

– Дајемо ти само још сат времена да размислиш!

Заповедник нападача, изнервиран упорном одбраном објекта, овога пута није персирао мајору Тепићу.

Сви у складишту знају да је ово затишје пред буру, главно тек долази. Бојовници ће ударити с леђа.

Мајор Тепић зна шта му је чинити. Жели да спаси војнике, а да складиште не препусти нападачу. Он је у главном магацину, војници су на положајима околно, немају визуелни контакт, али свако зна свој задатак. Претходног дана мајор је тражио да, на крају, кад се више не буде могло назад, Стојадин Мирковић напусти транспортер и да иде напред, међу остале другове. Да сви одбаце оружје и склоне се на безбедна растојања, јер ће складиште бити уништено.

Војници не виде мајора Тепића и не чују његове команде, али знају шта је крајњи циљ. Сви су јединствени у

Димна и ватрена пјечурка

одлуци да не предају оружје. Посебно је одлучан Стојадин Мирковић, нишанција у борбеном транспортеру, који је претходног дана мајору поново рекао да је то једино наређење које неће извршити. Зна он да је мајор мислио да се шали, па он је тек почео да живи. Тек му је деветнаеста.

Достојни предака

Војник Мирковић своју одлуку није желео да мења, он је ову борбу схватио као одлучујућу борбу за отаџбину, за опстанак својих најближих: мајке, брата, ујака и свих младих из свог краја. За тако велике улоге није жалио да положи живот. У тренутку се сетио свих оних храбрих ратника са Цера и Колубаре о којима је слушао из приче својих старијих, о којима је учио из читанке. Помислио је да сада и сам мора да се покаже, на њега је ред да буде достојан свих тих јунака којима је одбрана земље била света дужност.

Мајор Тепић не зна шта се догађа у Бјеловару, чује само ехо великих детонација, покушава преко радио-станице да добије пуковника Ковачевића. У једном тренутку зачу глас пуковника, који му поручује:

– ...Милане, држи се, тражио сам јутрос од команданта у Загребу бар два авиона. Он ми је обећао и рекао да не бринем...

Веза се нагло прекида, а Милана рески рафали бојовника поново враћају у стварност. Очигледно, почео је последњи напад. Бојовници свом силином започињу свој крвави пир иза леђа Тепићевих јунака. Зоља је погодила транспортер у коме се налазио војник Македонац. Од силне удара излетео је кроз отворена задња врата, опаљен и умазан, али жив. Сурвао се у ископани ров. Минут касније зачу се фијук друге „зоље“. Зарила се у транспортер из кога је дејствовао Стојадин Мирковић. Погодак је био прецизан, право у нишанцију. Ватра из транспортера нагло престаде. Тепић је схватио: ћутање митраљеза било је знак да Стојадин Мирковић више није жив.

Бојовници су наваливали као бесни пси, а мајор Тепић је пожелио да им што скупле наплати складиште. Када је видео групу бојовника која је продрла у магацин с намером да га убије, потпалио је штапин. Ватрена муња је блеснула.

Грмнула је страховита експлозија! Синила је светлост као у по бела дана. Сто седамдесет тона експлозива, а са њим и сва техника, полетели су у ваздух.

У Бјеловару су, најпре, помислили да се догодио земљотрес. Огромна бела печурка видела се до Гарешнице и мађарске границе. Велики кратер, уништена и повалења шума у Беденику деловала је као после страшног суда. Војник Стојадин Мирковић и мајор Милан Тепић узлетели су у легенду и мит о непокору и части, као највишој мери људскости.

Супруга Драгица поред Милановог портрета

Било је пре подне, 29. септембра 1991. године.

Гарнизон у Бјеловару пао је у руке нападача. Изрешетан мецима пао је и командант пуковник Рајко Ковачевић.

Нападаци који су преживели на Беденику, одмах су убили заробљеног старијег водника Ранка Стевановића из околине Ниша. Потпоручник Стојан Поповић и девет војника одведени су у заробљеништво и касније размењени.

Вест о експлозији војног складишта у селу Беденику крај Бјеловара прострујала је брзином муње широм Југославије, али се испрва није знало ко је тамо погинуо. Информације објављене у медијима биле су штуре и противречне. У Комленцу, подно слободарске Козаре, страшна вест поразила је Милановог оца Стеву, мајку Милену, супругу Драгицу и малолетну децу Тању и Александра. Они су знали. Знали су да је Милан у Бјеловару и да је дао за-

вет да ће отаџбину бранити до последњег даха. Ипак су се надали да до тога неће доћи, да ће се у међувремену за југословенску кризу наћи обострано прихватљиво решење.

Нажалост, њихове жеље и надања се нису обистинили. Сазнали су да је Милан са малобројном посадом и у неравноправној борби с надмоћнијим снагама одсудно бранио складиште, све док није запретила опасност да сви погину, а вредно наоружање и технику преузму нападачи. У тешкој и безизлазној људској драми, мајор Милан Тепић донео је храбру одлуку да, свесно жртвујући живот, не дозволи отмицу наоружања и његову употребу против Југословенске народне армије која је бранила легитимитет и целовитост Југославије.

У дому успомена

Двадесет пет година после трагедије, у Београду, у стану Драгице Тепић, изузетно је жива успомена на супругу Милана, оца њихове деце Тање и Александра. Прва запажања су сасвим обична, као да су сви на окупу. У стану, на чеоном зиду доминира велики Миланов портрет у уљу, у трпезарији на великом столу изложене су породичне фотографије, ордени, медаље, похвалнице и захвалнице народног хероја Југославије – мајора Милана Тепића.

Видно узбуђена, са сетом, у прекидима прича о догађајима из стравичне 1991. године, болном губитку храниоца породице и збивањима после тога.

– Милана смо из Комленца у Бјеловар испратили 26. јуна 1991. године. Испоставило се да је то био наш последњи сусрет. Касније смо се готово свакодневно чули преко телефона. На моја питања како је, увек је одговарао да је добро и да не бринемо за њега. Посебно је наглашавао да пазим и чувам дјецу и да водим рачуна о себи. Касније сам сазнала да му је неко пренео како сам веома омршала, што је било тачно, јер сам имала само 46 килограма. То га је вјероватно бринуло, па ми је у сваком разговору наглашавао да једем, да се не секирам и да чувам дјецу, јер ако сам ја добро и дјеца ће бити, а у мене има велико повјерење да ћу сачувати дјецу ако се нешто непредвиђено деси. Знала сам да је био одлучан да брани Отаџбину до крајњих граница, посебно је то наговештавао након сличне одлуке у Словенији када је један припадник ЈНА минирао складиште горива и био спреман да положи свој живот. Сјећам се да ми је једном рекао: „Ако се крвопролиће настави, а рат се прошири и на Босну и Херцеговину, ја ћу поступити исто као колега из Словеније“. Ја сам, међутим, гајила наду да до тога неће доћи и да ће се ситуација смирити, а он промијенио одлуку.

Нажалост, судбина је хтела другачије.

– Тог кобног 29. септембра, када се експлозија догодила, ништа нисмо одмах знали. Три дана нам нико јављао није, нити слао телеграм. Мене је о трагедији обавијестио мој отац. А на хрватској телевизији је у уторак и петак емитован извјештај о томе, али ја нисам гледала. У првим данима, када смо тачно сазнали шта се десило, било је ужасно. Сви смо патили – ја и дјеца, Миланови родитељи Стево и Миленка, његове сестре, моји родитељи; у цијелој нашој фамилији владала је велика и тешка жалост. Али ни-

Породични албум посвећен Милану

је се имало куд, морали смо наставити живот. Ја сам у првом тренутку била код брата Милоша и снахе Божане Кондић који су становали ближе школи где су дјеца ишла. Ту смо остали више од два мјесеца.

Касније, 2002. године, самостално сам ишла у Загреб да потражим Миланове посмртне остатке. Примео ме је један доктор, чијег се имена не сјећам, али знам да је сарађивао са нашим др Зораном Станковићем, који је био задужен за ту област. У једној просторији нека жена дала нам је документацију, мислим да је било шест предмета. То су биле ужасне слике. Ја сам прегледала и установила да Милана ту нема, сазнала сам то по броју ципела које је он носио.

Затим су у просторију ушла три човека у белим мантилима и наредили Драгици да одмах изађе, јер су „у влади сазнали зашто сте дошли“. Драгица се уплашила, не за свој живот већ за децу коју је оставила. Вратила се необављена посла.

– Нисам прекинула потрагу за Миланом. Писала сам свим могућим институцијама у Србији, Хрватској и у Европи да ми омогуће приенос посмртних остатака, како би супруга достојно сахранила, да наша дјеца знају где је гроб њиховог оца. Касније сам обавијештена из Међународног центра за потрагу несталих и погинулих да не требам више никоме писати, да они знају за мој случај и ако буду шта сазнали да ће ме обавијестити. Међутим до данашњег дана није стигло никакво обавјештење о Милановим посмртним остацима. И сада то тако стоји.

Отац Стево прима Орден народног хероја за сина Милана

Војска нас је вратила у живот

– У сређивању живота дјеци и мени највише је помогла наша војска. Одмах сам добила стан у Бањалуци, преселила породицу, почела да радим, уписала дјецу у школу, добила пензију. Све је брзо ријешено. Војска ми је и касније у свему помагала, зашта сам им неизмерно захвална. У Бањалуци смо остали годину и по дана, онда смо дошли у Београд у посјету очевој сестри, тетке Драгици Кондић, која нас је задржала са жељом да се настанимо у Београду. Зато смо отишли у Генералштаб, да се информишемо о могућностима боравка у Београду. Тамо су нас врло лијепо примили генерали Узелац и Домазетовић, којима смо изложили разлог наше посјете. Генерал Домазетовић је одмах обавијестио генерала Животу Панића, који је дошао да нас види и чује наше захтеве. Истог момента је генерал Панић позвао неког из стамбене комисије и наредио да нам се додели војни стан. Већ сутрадан смо обавијештени да нам је додељен стан у коме се сада налазимо. То је било 1993. године.

– У септембру 1993. године, било је упражњено радно мјесто телефонисте у Војномедицинској академији, где сам примљена да радим. Касније сам премјештена, ближе стану, на радно мјесто у Војномедицински центар. Ту сам наставила да радим све док нисам испунила услов за породичну пензију. Прихватила сам то као најбоље решење за даљи живот и да могу више да помогнем дјеци, која су још ишла у школу и нису се оспособила за самосталан живот. Имам породичну пензију као и сви други, не примам никакве друге додатке, задовољна сам овим што имам. Сада су дјеца одрасла, имају своје породице и примања, а ја им помажем колико могу. Кћерка Тања има две дјевојчице, које бака неизмерно воли и чува када то затреба. ■

(Крај)

ОРДЕН СИНЂЕЛИЋУ СА КОЗАРЕ

За одсудну одбрану војног складишта у Беденику код Бјеловара и свесно жртвовање живота 29. септембра 1991. године, мајор Милан Тепић одликован је Орденом народног хероја Југославије. Председник Председништва СФРЈ др Бранко Костић уручио је одликовање Милановом оцу Стеви 6. децембра 1991. године

У присуству највиших функционера државе и војске и Миланове супруге Драгице Тепић, у српском салону Палате Федерације, др Бранко Костић истакао је да је мајор Милан Тепић као јунак у борби против надмоћнијег непријатеља одлучио да дигне у ваздух минирано складиште наоружања, свесно жртвујући сопствени живот. Милан Тепић био је одлучан до краја и најавио је своју намеру својим потчињенима, затраживши истовремено од њих да га у тој одлуци не следе, већ да покушају да сачувају своје животе.